

Nepřetržitost velení a spojení v současné operaci

Kapitán Jaroslav Beran

Při současných vysokých tempích vedení operací setkáváme se se značnými potížemi při zajištění nepřetržitosti velení a spojení.

Cvičení v červenci 1960 nám však ukázalo, že je možné se současnými spojovacími prostředky zabezpečit velení svazům a svazkům při vysokých tempích bojové činnosti.

V pohybových fázích operace jsou hlavním pojítkem rádiové a směrové stanice, které dovolují při správném použití navázat spojení z míst, odkud jiný druh spojení je neuskutečnitelný. Rádiové a směrové spojení se uskutečňuje s malým počtem osob a prostředků. Výstavba linkového spojení prostředky spojovacích součástí a útvarů není možná vzhledem k vysokým tempům a velikým vzdálenostem. Linkové spojení, pokud se organizuje, může využívat pouze stálých vedení ministerstva dopravy a spojů. Velitelská stanoviště svazků jsou však více než 40 procent času v armádní operaci na přesunu a konstrukce těchto vedení v daných termínech není proveditelná.

Praxe ukazuje, že je možné zajistit dobré linkové spojení k velitelským stanovištím armád, jestliže se nepřesunují více jak dvakrát za den. Se stálými místy velení armády PVOS lze rovněž plánovat linkové spojení.

Hlavním předpokladem pro to, aby velení bylo nepřetržitě je správné pochopení úlohy hlavního místa velení. O toto místo se musí opírat celá stousta spojení. Spojení z hlavního místa velení se organizuje všemi prostředky a se všemi podřízenými. Pro toto místo velení se vylučuje nejvíce sil a prostředků. Z hlavního místa velení musí být proto odesíláno nejvíce zpráv, rozkazů a hlášení.

Se stávajícím množstvím spojovacích prostředků nelze zabezpečit přímé spojení se všemi podřízenými ze dvou i tří míst velení, jak je mnohdy požadováno. Projevuje se také snaha řešit tuto situaci zvětšením počtu spojovacích prostředků. Tato tendence není správná, protože nelze zvyšovat počty spojarů na úkor jiných druhů vojsk. V praxi se také setkáváme s odvoláním spojovací techniky na cvičení. V těchto případech je třeba konstatovat, že cvičení probíhá ve zlehčených podmínkách a neodpovídá skutečnosti (nemám na mysli případy, kdy jde o organizaci spojení pro ředitelství cvičení, kdy požadavky na spojení jsou velmi široké).

Z hlavního místa velení je výhodné organizovat s podřízenými svazky rádiové směry s duplexním provozem rádiovými stanicemi R-118. V provozu přijmout všechna opatření proti nepřátelskému průzkumu a rušení (rychlost provozu, využití všech kanálů, manévr frekvencemi a volacími znaky).

V případě, že je zřízeno na některém stupni další místo velení (PVS) je třeba, aby si velitel uvědomil, že spojení z tohoto místa nebude tak kvalitní a se všemi podřízenými přímo. Proto je dobré zvážit situaci, zda výsledky přímého pozorování jsou pro úspěch operace (boje) cennější než spolehlivější velení z hlavního místa velení. Jestliže je nutno rozdělit štáb z hlediska možnosti jeho zničení, je třeba zajistit **přímé spojení jen se svazky (útvary) na hlavním směru.** Ostatní zprávy předávat svazkům přes hlavní místo velení. Rovněž tak je třeba udržovat spojení s nadřízeným velitelem. Je-li k dispozici dostatek spojovacích prostředků, je možné s nadřízeným velitelem organizovat rádiový směr z druhého místa velení. Při tom však neruší spoj nadřízeného velitele s hlavním místem velení.

Další podmínkou pro zajištění nepřetržitosti velení je dobrá spolupráce náčelníka štábu se spojovacím náčelníkem v otázkách výběru míst velení. Spojovací náčelník musí správně ohodnotit terén z hlediska možnosti směrového a rádiového spojení a navrhnout správná místa velení. Jestliže náčelník štábu bere v úvahu návrhy spojovacího náčelníka a plánovitě řeší přemísťování hlavního místa velení, lze zajistit spojení i při současných tempích. Před přemísťováním hlavního místa velení je třeba včas povolit zrušení méně důležitých spojů. Zálohu spojovacího náčelníka společně s prostředky z méně důležitých spojů vyslat na nové místo velení, aby odtud mohlo být včas organizováno spojení.

Další podmínkou pro organizaci nepřetržitosti velení je **zřízení jednotné výpravy na hlavním místě velení.** Technické mož-

nosti rádiových a směrových pojitek obyčejně nedovolují navázání spojení přímo z místa velení, které je často umístováno v lese. Pro pojítka je třeba vyhledávat vhodnou výšku lesa, vrcholy nebo planiny. Pojítka nelze soustředit na malé místo též z hlediska možnosti zaměření velitelského stanoviště nepřítelem a tím jeho zničení. Jediným východiskem je proto zřízení jednotné výpravny.

Výpravna se zřizuje ve skříňovém automobilu V3S, popřípadě ve více automobilech, podle množství pojitek u štábu. V krajním případě může být zřízena i ve stanu, ale zde se vyžaduje daleko více času.

Výpravna je místo na spojovacím uzlu, kde je pro celý štáb soustředěno podávání a dodávání telegramů, zpráv a bojových dokumentů odesílaných technickými pojítky.

Na výpravně jsou soustředěny přístroje dálkového ovládání všech rádiových stanic krátkovlnných i velmi krátkovlnných, dálnopis, telefon i fototelegraf. Zprávy určené k odeslání musí být šifrované nebo kódované. Výchovík radistů je zaměřen hlavně na odesílání kodogramů a šifrovek. Telegramy odesílané otevřenou řečí musí být podepsané náčelníkem štábu. Výpravna svou činností při jejím správném pochopení vnáší klid do práce štábu. Odpovědnost za odesílání a příjem zpráv berou na sebe spojaři. Příslušníci štábu nemusí ztrácet čas samostatným odesíláním zpráv a vedením hovorů při nízké slyšitelnosti. Od štábu vyžaduje tento způsob velení vyšší kázeň a rychlou reakci na přijaté zprávy.

Někteří funkcionáři odmítají tento způsob velení, protože jsou zvyklí velet telefonem stejně jako doma v posádce. Telefonní spojení je pohodlnější vzhledem k tomu, že se zde obyčejně vynechává kódování. Zde dochází k největším narušením zásad utajeného velení. V pohybových fázích operace se telefonní spojení obyčejně usku- tečňuje přes směrové stanice a tyto jsou odposlouchatelné jako všechny rádiové spoje. Bude třeba, aby velitelé a funkcionáři plnili rozkazy stejně dobře a odpovědně i když neslyší hlas nadřízeného.

Výpravna poskytuje možnost odesílání zpráv všem druhům vojsk. Dřívější způsob organizace spojení pro druhy vojsk zbytečně rozptyloval pojítka a tato nebyla plně využita. Výpravna poskytuje spojovacímu náčelníkovi stálý a okamžitý přehled o stavu spojení. Připojování stanic k výpravně lze vojáky rychle naučit a nejsou zde žádné obtíže s dlouhodobým výchovkem. Všechny tyto okolnosti hovoří pro to, aby prvky dál-

kového ovládání byly soustředěny v jednom místě — ve výpravně. Přidělování ovládacích přístrojů jednotlivým funkcionářům komplikuje zpracování a evidenci telegramů na výpravně a ztrácí se přehled o stavu spojení.

Připojky od směrových stanic se zapojují do dálkové telefonní ústředny a vytvářejí síť dálkového telefonního spojení. Tuto síť využívají funkcionáři mající právo hovořit dálkově a rovněž výpravna.

Na VS svazků při krátkých zastávkách štábu není třeba ve všech případech zřizovat výpravnu a to zvláště ne v těch případech, kdy předpoklady pro zaměřování našich rádiových stanic jsou menší (ústup nepřítele nebo jeho pronásledování vysokým tempem). Při tom však je třeba vybrat VS divize na vhodném místě z hlediska organizace rádiového a směrového spojení, vyloučit vzájemné rušení pojitek a hlavní funkcionáři štábu se musí zdržovat přímo u pojitek. Jinak je ohroženo spojení a tím ztíženo velení.

Další podmínkou pro správnou organizaci velení je plánovitý přesun hlavních míst velení. Jejich přemístění se mnohdy provádí živelně. Nelze dopustit, aby se současně přemísťovala většina míst velení v rámci svazu nebo svazku. Podmínky pro velení za pohybu se značně zhoršují. Náčelníci štábů musí od svých podřízených vyžadovat povolení pro přemístění hlavního místa velení a usměrňovat jejich přemísťování tak, aby se přemísťovala vždy pouze část hlavních míst velení v rámci svazu nebo svazku.

Dosah rádiových stanic se za pohybu zmenšuje, radisté přerušují spojení a nevědí, kdy je opět naváží, což vnáší zmatek do jejich činnosti. Se stávajícími krátkovlnnými stanicemi nelze zajistit spojení za pohybu na velké vzdálenosti. Rádiové stanice R-118, která slouží pro spojení do divize vto má dosah za pohybu do 30 km.

Zkušenosti z praktických cvičení ukazují, že se pohyblivými se štáby lze nejlépe zajistit spojení pomocí velmi krátkovlnných stanic a to retranslací na výhodných terénních bodech. Tento způsob spojení je výhodný hlavně proto, že VKV rádiové stanice jsou lehké a pohyblivé. Přesto však je třeba dodržovat plánovitost přesunu míst velení a včas klást požadavky na spojení, aby pojítka mohla být správně rozmístěna v terénu.

Dodržování těchto zásad zlepší organizaci velení a usnadní práci našich spojařů.